

pzazz

Best wel jammer als je hier niet bij bent

JETSE BATELAAN /
THEATER ARTEMIS

Tieners die (niet) uit
de bol (kunnen)
gaan

Pieter T'Jonck

Gezien op 15 maart 2025

Verkadefabriek, 's Hertogenbosch
(NL)

Er zijn best wel wat stukken van Jetse Batelaan die maar niet willen beginnen, om dan in complete verwarring en chagrijn eindigen. 'Best wel jammer als je hier niet bij bent' is er zo een. '[Een leuk avondje uit](#)', een eerdere voorstelling van Batelaan, was ook al zo'n chaos vol chagrijn, maar compenseerde dat door de exuberante *chorus line* die de show mooier en echter maakte dan de echte, nare werkelijkheid. In 'Best wel jammer' ontbreekt die reddingstrook: de commercie heeft die ingepalmd. Spel wordt dwang in plaats van plezier, en doet je ook nog geloven dat het jammer was als je er niet bij was: 'There is no outside'. Je doet mee of je bent een *loser*. Krampachtig verzwegen tienerverdriet is het resultaat. Gaat dat zien.

17 MAART 2025

Een waarschuwing vooraf: 'Best wel jammer' is alweer zo'n stuk waarover het moeilijk spreken is zonder de clou te verklappen. Mocht je nog gaan kijken, wacht dan even met verder lezen. Alhoewel: na vijf minuten weet je eigenlijk al hoe dit zal aflopen. Drie tieners die worstelen met het gevoel niet erbij te horen – 'Tous les garçons et les filles de mon âge' van Françoise Hardy, versie 2025 – laten zich toch het hoofd op hol brengen door de sirenezang van de firma Partybox. Maar achteraf zitten ze weer opgescheept met hun onhandige lijf. Ze krijgen gezegd noch gedaan waar ze zo naar verlangen.

Terloops ventileert Batelaan ook bijtende kritiek op het Nederlandse cultuurbestel – of wat ervan over is – dat theaters met huid en haar overlevert aan de commercie. De firma Partybox heeft de helft van het podium van deze voorstelling afgehuurd. Anders konden de spelers de kosten niet dragen. (Batelaan en zijn spelers van Theater Artemis hebben ondertussen gelukkig zo'n reputatie opgebouwd dat internationale coproducenten graag bijspringen. 'Best wel jammer' is, na 'Ruzie', de tweede samenwerking met Theater Basel.)

Elias De Bruyne, Tim van Dongen en Claudia Kanne, die spelen onder eigen naam, zijn de protagonisten van 'Best wel jammer'. Ze hebben heel hard gewerkt aan een tekst over hun ongemak bij feesten waar iedereen, behalve zij – dat denken ze toch – uit de bol gaat. Dat zeggen ze niet alleen voor het stuk gaat beginnen, dat merk je aan hun beduimelde tekstbrochures vol post-its. Dat ze hier staan als tieners merk je dan weer aan hun bedremmelde blikken of Claudia's krampachtig volgehouden lach. Ze hebben schrik om af te gaan, zeker omdat ze het willen hebben over het ongemakkelijke gevoel er niet bij te horen, altijd buitenstaander te zijn. Ze zijn zo zenuwachtig dat Claudia vergat dat ze haar broekspijp oprolde om te fietsen. Tim vergat zijn fietsspeld en Elias zijn fietshelm uit te doen. Hun spullen staan nog achter hen.

Allemaal zenuwen voor niets, want de partybox met zijn spiegelende wanden en elektronische advertentiedisplay (een hilarisch ontwerp van Marloes en Wikke) laat toch haast geen plaats voor hen. Erger: het gebonk en gedreun dat eruit

opstijgt maakt hen onverstaaanbaar. Claudia raakt er zo door van de wijs dat ze haar woorden ophikt op het ritme van de beats. Tim probeert achteraan wanhopig iemand van Partybox te bellen. Alleen Elias roept zo hard dat hij boven het kabaal uit geraakt. Al snel begint een spelletje zwartepieten tussen de drie vrienden: wie had dit moeten regelen? Wie gaat dit oplossen? Het is een psychologisch erg geraffineerde scène. Ze zegt veel over hoe we vandaag communiceren: niemand is aanspreekbaar, laat staan bereikbaar. Iedereen verschuilt zich achter een Chinese muur van e-mails en chatboxen.

Ten einde raad schreeuwt Elias het publiek toe dat ze ook elders terecht kunnen in de Verkadefabriek: iets eten, een film meepikken misschien? Tickets worden wel niet terugbetaald, want als spelers twintig minuten op het podium staan zijn ze hun geld kwijt. Niet dat ze veel hulp krijgen van het theater, want als Tim wil uitleggen wat ze gaan doen wordt zijn contactmicrofoon niet eens versterkt. In een dolkomische scène mislukt ook een poging om de partybox af te snijden van de stroom.

Je kan niet ontsnappen aan de party-dwang. Maar gelukkig word je er niet van.

De voorstelling neemt een onverwachte wending als de advertentiedisplay plots meldt: '1 place left', en even later '4 places left' en tenslotte '12 places left'. Of dat zo afgesproken was met een deel van het publiek weet ik niet, maar veel toeschouwers, jong en oud, laten zich dat geen twee keer zeggen. Ze verdwijnen in de partybox waar Tim, Elias en Claudia niet binnen geraakten. Vanaf dan gaat het licht binnen de box herhaaldelijk aan en zien we een feest in volle gang. Op de display komen nu ook opjuttende slogans zoals 'You want this / You need this' voorbij. Het publiek in de box – dat soms als bij toverslag ook weer verdwijnt – krijgt steeds uitzinniger outfits: blauwe cowboyhoeden, knalgele tutu's, pompons van majorettes, noem maar op. Eén opluchting: vanaf dat moment deemstert het gebonk weg tot een zachte achtergrond dreun. De spelers zijn nu te horen.

Het stuk waar het allemaal om begon lijkt ondertussen vergeten, zeker als Claudia en Tim toch kunnen binnendringen in de partybox. Van dan af is het afgelopen met de saamenhorigheid tussen de drie spelers. Ze vormen steeds wisselende kampen. Steeds blijft er eentje alleen achter. Of gaat er één solo, zoals Tim die zonder aanleiding verandert in een *party animal*. Alleen Claudia blijft naar het script gluren. Dat bevat namelijk een kusscène waar ze erg op gebrand lijkt. Tegelijk – daar stijgt de verwarring ten top – kan je uit verdwaalde opmerkingen opmaken dat het stuk precies over deze situatie ging: een feestje waarbij vrienden elkaar door de drukte uit het oog verliezen en zich zo nog eenzamer voelen dan tevoren. Dat zien we ook als Claudia moederziel alleen in de box danst. Eerst met tegenzin, tot zich een mengeling van woede en verdriet van haar meester maakt en ze steeds heftiger stampvoet. 'There is no outside' bloklettert het lichtdisplay. Je kan niet ontsnappen aan de party-dwang. Maar gelukkig word je er niet van.

De twee anderen zijn haar inmiddels compleet vergeten. Ze denken alleen nog aan een broodje shoarma. Daar moet zelfs de voorstelling voor wijken: 'de mensen zitten hier nu al zo lang, die lopen heus niet weg'. Alsof ze zich van geen kwaad bewust zijn schuifelen ze de vloer af en spurten dan naar buiten, de straat op (echt waar). Even later zijn ze terug, met hun broodje, met veel knoflooksaus. Die alsnog de kusscène zal torpederen. Wie kust nu met een knoflookgeur (of

speelt er toch nog een ander soort gène?)

Hoe dat afloopt moet je zelf maar gaan zien. Het is uit het leven gegrepen.

Nog even blijven ze rondhangen op het feest, tot Tim, alweer als eerste, beseft dat hij weg wil. Maar hij kan niet, want de fietsen van de drie vrienden hangen aan elkaar vast, en natuurlijk zijn de anderen weer spoorloos. Hoe dat afloopt moet je zelf maar gaan zien. Het is uit het leven gegrepen. De voorstelling geeft ook het theaterbestel nog een veeg uit de pan als dan blijkt dat alle techniekers al lang naar huis zijn als de voorstelling gedaan is. Alleen dit nog: de jongens slaan hier een modderfiguur. Als Claudia er nog eens op wijst dat ze de kusscène oversloegen doen ze alle twee alsof die er wel was. Waarop Claudia zwijgt. Maar of zwijgen instemmen is?

Deze voorstelling over (de commerciële exploitatie van) tienerleed overtuigt totaal door een feilloos gevoel voor timing en absurde effecten die net door hun absurditeit de (perverse) psychologie ervan zichtbaar maken. Maar ze overtuigt nog meer door het spel. Mocht hun lijf niet te groot zijn voor dat van een tiener, door hun gedrag, hun blikken, hun tics zou je zweren dat Tim, Elias en Claudia ergens tussen 12 en 15 jaar oud zijn. Fenomenaal.

Speelt in België in De Studio Antwerpen en Bronks Brussel